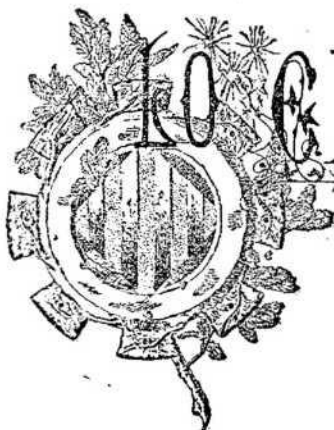

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya.

-- La correspondencia al Director. --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Las Valls, 23.-Teléfono, 169.
SABADELL.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell. 2 rals al mes.
Foga. 8 » trimestre
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

BIBLIOTECA ESCOLAR CATALANISTA

REGLAS MORALES Y DE BONA CRIANSA

PER J. PIN Y SOLER

AB APROBACIÓ DE L' AUTORITAT ECLESSIÀSTICA

EN LO «CENTRE CATALÀ»

Segons s' anuncia oportunament, lo passat dissapte, dia 12, á las 9 y mitja del vespre, tingué lloch en los salons del «Centre Català» la tercera de las anunciadas conferencias, que al objecte de popularisar y aclarir las Bases de la Constitució Regional Catalana, aprobadas en la Assamblea de Manresa, acordá verificar dita patriótica Associació.

En ella hi prengueren part activa los senyors don Modest Durán y don Antoni Sunyol, president que ha sigut fins fa poch de l' Associació de Propaganda Catalanista. y un dels més fermes defensors dels ideals de Patria que sustentém.

Una volta presentats á la concurrencia pel president del Centre, senyor Manau, qui demostrá la utilitat de las esmentadas conferencias, recomanant la atenció als oyents, nostre company senyor Durán prengué la paraula, ocupantse de las bases 3 y 4 que 's refereixen

à la proclamació de la llengua catalana com oficial á Catalunya y als càrrechs públichs que, ja sigan administratius, judicials y militars, si importan jurisdicció, haurán de ser desempenyats per catalans, sigan de naixensa ó per naturalisació.

Comensá lo senyor Durán per demanar la benevolencia del auditori, tota vegada que no estava acostumat á usar de la paraula en públich, ni tenia facultats pera ferho degudament, excusantse del atreviment que, segons éll, representava l' acte que portava á cap, en lo carinyo que sent per tot lo que 's refereix al benestar de Catalunya y al cumpliment de un deber, ja que com delegat per aquesta ciutat en la Assamblea de Manresa, creya oportú donarne compte á sos consocis y compatricis. Seguidament y entrant en materia, feu ressaltar las rahons que justifícan la proclamació de la llengua catalana com oficial á Catalunya, esmentant lo carinyo y l'amor que li tenen tots los catalans ja que ella y sols ab ella es la que més bé expressém y sentim tots nostres afectes, nostres recorts y nostras esperansas, desde que en lo bressol nos la ensenya la Mare al cantarnos las primeras cansons y al ensenyarnos lo Pare Nostre, fins á l' hora de la mort ab que ab ella nos despedím de nostra familia.

Demostrá que la llengua es la fesomia del poble y l' ánima de totas sas energías, com ho prova 'l geni actiu é independent de Catalunya, comparat ab las demás regions espanyolas, que de imposició en imposició han permés que l' arreconessin los de fora, arribant al extrém de abandonarla y descuydarla los de casa. Recordá que lo primer que procuran los conquistadors al dominar un pays es arrancar la llengua del poble com ne donan probas ben tristas per cert varias petitas nacionalitats d'Europa á quinas sos tirans, esclavitzan, mes grát sia á Deu, si conservan sa llengua tart ó d' hora podrán altra volta redressarse. Demostrá la necessitat de que torni altra volta nostra llengua á regnar en las escolas, en los Tribunals, en los temples, en tots los actes oficials y públichs, que no se la reglamentí com á certs vicis que la higiene condempna, y á quins se permet en certas horas passejar sa vergonya per la vía pública. Citá varis fets ocorreguts en los Tribunals de justicia que demostran ben á las claras la necessitat de que ressonin en ells altra volta la llengua catalana, si vol ferse justicia verdadera, comensant perque 'ls magistrats, jutges y demás del ram judicial sian catalans com catalans han de ser tots los empleats á Catalunya, perque 'ns entenguin, compreguin nostras aspiracions, nostras costums, nostras maneras d' ésser y aixís podrém conseguir ésser respectats y atesos en lo que convinga á nostres interessos avuy prosterats per quatre forasters que no 'ns entenen ni 'ns coneixen, ni tenen altre ideal que viurer á la nostra esquena. Y acabá sa peroració excitant als presents á practicar en lo

que las lleys permetin, l'ús de nostra llengua y á que propaguin per tot arreu la bona doctrina.

Acte seguit s' aixecá 'l senyor Sunyol y comensá manifestant que no faría allí catalanisme per quant lo «Centre Català» de Sabadell no necessita pas que se l' esperoni en la empresa de reivindicar los drets y llibertats de Catalunya, que prou treballa ab tot l' entusiasme pera 'l desvetllament de la Patria.

Y entrant seguidament al objecte de la conferencia explicá las bases 12 y 13 aprobadas en l' Assamblea Catalanista de Manresa que tractan del exércit, dihent que á Catalunya sols deuría esser voluntari, formant un cos com lo de somatent y un altre paregut á la Guardia Civil ó dels mossos de la Escuadra, encarregats de la vigilancia y captura dels malfactors, s' esforcá en demostrar lo poch just y útil de la forma del servey actual, en quin lo rich que no li es cap sacrifici lo desembols de tres ó quatre cents duros se troba lliure de tota fadiga y en cambi 'l pobre que té de vendres llur caseta ó tros de terra que ab tants afanys sos pares ó avis lograren adquirir, ó té que abandonar sa llar, sos pares vellets, germanets, l' ofici que tot just havía après, tot per anar á fer vida de cuartel, perdenthi moltes voltas las inclinacions al treball y tornan á casa faltat de salut y no sempre lliure de vicis contrets durant la vida vacant de cuartel; se combat aixó dihent que aixís lo jovent s' aixeribeix; tonta manera de daurar la píldora; lo que logran es ferlos adquirir hàbits de la vida bulliciosa y fins viciosa de las grans ciutats en lloch de la tranquila y sossegada del poble, que tant los hi costa de quedars'hi després, essent aixó un gran perjudici á la agricultura que trova á faltar aquells brassos que han emigrat á las grans poblacions pera viure moltes voltas en miserables tuguris, fent oficis cansats y perillosos, faltantlos molt sovint lo bosc de pá que difícilment hagueran perdut en lo poble. Y que si á tot aixó s'hi afegeix lo immens y creixent tresor que costa á las nacions lo sosteniment d'aquets exércits, se demostra encara més la necessitat d' adoptar lo proposat en l' Assamblea Regional de Manresa.

Prenent exemple de las duas nacions que 'ns donan la pauta, exposa los datos següents:

Alemania, exércit permanent en temps de pau segons los quadros de 1889, 487.000 sens comptar la marina. Lo gasto anual es difícil apreciarlo per la organisació del Imperi.

En quant á Fransa puja á 750 millons anuals y lo gastat desde 1871 suma 15,368,000,000 franchs, además per fer vías estratégicas 1,620,000,000; total, 16,988,000,000.

Durant tot aquest temps l' efectiu de pau, si bé ha sofert petites variacions, pot calcularse prenent per base 'l de 1889, en 500,000 ho-

mens en terra y 70,000 en la mar, y 135,000 cavalls, ab reducció feta de la gendarmeria.

Rebaixant los que disfrutan de llicencias mes ó menys limitadas y tenint en compte l'efectiu dels cossos facultatius y especials, y que no es aventurat fixar en 400,000 lo número dels homens que no dedican llur activitat á produhir res absolutament, obligats com están á servir en las filas. Calculant lo treball útil de cada un d' aquests homes en 2 franchs diaris, càlcul que no peca per cert d' exagerat, y lo valor de la forsa de cada cavall utilisable agrícola ó industrialment en un franch, tenim que 's perden anualment á Fransa 340 millons ó sigui en 20 anys 6,800 millons en números rodons.

En quant als 16,988 millons que avants hem dit s' havían gastat, si bé á Fransa 's gantan casi tots dintre la nació, al revés de lo que succeeix á Espanya, es indubtable que las industrias dedicadas á produhir artefactes militars, y robas y queviures per la tropa, podrian dedicarse á produhir pel comerç d' exportació, augmentant aixís la riquesa de Fransa.

Pot donchs afirmar-se que en la vehina nació s' han perdut en los derrers 20 anys uns 24,000 millons de franchs, cantitat exorbitant y de la qual es dificilíssim formar-se un concepte cabal y just.

A tenirlos en plata, pesarian 120 millons de kilos, y per portarlos se necessitaria un tren de 12.000 vagons, á rahó de 10,000 kilos per vagó, lo que faria una llargada de Manresa á Barcelona.

En pessas de duro que 's toquessin, se 'n faria una filera de 77,600 kilòmetres, es á dir, se podria donar mes de quatre vegadas la volta al mon.

Posat á r  dit al 3 per cent donaria 720 millons de pessetas, es á dir, lo suficient per assegurar un duro diari de renda á 400,000 famlias pobres, de manera que no mes capitalisant lo que s' ha gastat en 20 anys, se podria assegurar la subsistencia á uns 2 millons de personas. Aquí tenim, digué, lo secret de la actual cr  sis social, puig aqueixa suma de producc   que deixan de obtenir las nacions civilisadas, encara que may se pot suposar se repartí tant equitativament, no deixaria de millorar en gran manera la sort de la classe proletaria, y no veur  m lo poch consolador espect  cle que presenta la societat actual, en la qual, malgrat l' incommensurable avens qu' han tingut las ciencias y la industria, no ha millorat casi gens la situació de la majoria dels treballadors.

He repassat mos càlculs y conf  o no haverme equivocat; ab tot, os es molt f  cil ferlos vosaltres mateixos:

Pobi. de Fransa.	37,000,000
Colonias.	33,000,000
TOTAL APROXIMAT.	70,000,000

Altres dats ab que demostrá lo Sr. Sunyol la rahó de nostras doctrinas:

Suissa, *Exércit regular*. (Inf.^a, Cab.^a, Art.^a, etc.) 206,235 homes, es á dir, tots los homes útils de 20 á 32 anys.

1.ª *reserva* tots los homes de 33 á 44 anys.

2.ª *reserva* tots los homes de 14 á 50 que no fan part del exércit regular.

Aqueixa organissació excessivament militar de la Suissa li es imposada per sa situació geogràfica, que la té rodejada de nacions molt mes poderosas que ella, mes l' administració d' aquest exércit, relativament numerós per una nació tan petita, ha combinat lo servey, de modo que no gasta més que 22.823,000 franchs al any y encara d' aquets la major part en material; puig uns colps los homes son prou instruhits militarment, lo que 's logra abiat allí, perque ab la llibertat d' usar armas y ab las societats del Tir, n' aprenen desde molt joves, los permet tornar á llurs casas y dedicarse á llurs professions, no conservant en servey permanent més que 'l número estrictament necessari pera formar los quadros, y las tropas de cossos facultatius y especials.

Per lo vist, á Suissa ab 200 mil y pico d' homes d' exércit permanent, ab los quals pot comptar á tot hora, no gastan més que 22 milions de franchs, y aquí ab 132,000, *nominals*, ne gastém 155.000,000. ¡Si 'n deu ser de viciós nostre sistema! Culpá á la abundancia d' oficialitat, donchs digué no compendres d' altra manera sinó que aixís com á Suissa per cada 40 soldats tenen un oficial, aquí á Espanya tenim 40 oficials per cada soldat.

Prescindim de lo perillós qu'es pera la persona y entitat que tingui domini sobre tant grans forsas, exposantse abusarne com en diferentas épocas ho ensenya la Historia, y observis que ni Espanya tingué que menester tanta pera salvarse de Napoleon, ni la Russia en la guerra de Crimea, bastant sols l' esperit patriótic de sos fills, que quan aquest es ben arrelat val molt més pera salvar la integritat de la Patria, que tots los exércits uniformats; en cambi Fránsa sufrí una invasió apesar del seu gran exércit, invasió que á bon seguro haguera sigut tan fácil per los alemanys si'l poble hagués sentit la Patria com los catalans ó russos que primer cremavan las vilas y ciutats, avans que 'ls francesos hi trovessin menjar ni aculliment; aixís se salva la Patria, y aixís ho demostrá, digué, un célebre Almirall que comandava una escuadra composta de naus velas y de fusta. Pochs moments avans del combat li feren observar com es que s' atrevia á lluytar ab un contrari més nombrós y que duya bons barcos blindats de ferro, á tot lo qual los hi contestá que més s' estimava barcos de fusta ab pits de ferro, que barcos de ferro ab pits de fusta.

En quan á la conservació de las colonias, citá á Inglaterra una de las nacions més colonials y que te son exércit voluntari.

Inglaterra, exércit regular, 224,000; reserva, 60,848; exércit India, (indígenas) 127,810; marina compresas las reservas, 90,155 homes; tots voluntaris repartits entre la Gran Bretanya y totas las colonias.

Es á dir que per un imperi de 320 milions d' habitants repartits en las 5 parts del mon, no te més que 500,000 homes d' exércit actiu, tots voluntaris, y entre ells 128,000 cipayos ó naturals de las Indias.

Aixó no li impideix conservar aqueix inmens imperi colonial y anarlo extenent cada dia, y es que més qu' al efecte de la forsa bruta, fan los inglesos en los llassos qu' estableix un comerç actiu y en la simpatia que naix del respecte de l' autonomia dels païssos que ajunta.

Després de brillants conceptes enaltint lo programa regionalista, acabá tan profitosa conferencia que saludá'l auditori ab un llarch pica-nient de mans, essent los senyors conferencians felicitats per la nombrosa concurrència que assistí al acte.

Doná acte seguit las gracias lo senyor Manau encoratjant á los senyors concurrents que perseverin ab sa assistència á fi de poder combatre á los impugnadors del regionalisme ab rahons de tanta válua com venen exposant los senyors conferencians.

No cal dir lo molt que nos plau, la tasca empresa per lo patriótic «Centre Catalá» de fer coneixer de una manera tan práctica las Bases del programa de Constitució Catalana, aixís com també unim nostra humil felicitació envers los senyors conferencians que tant se desvetllan per los interessos de nostra estimada Patria, fent vots pera que los seus estorsos se vegin coronats pel més brillant éxit.

DISCURS DE GRACIAS

LLEGIT PER D. JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS EN LA SESSIÓ INAUGURAL
DE LA «LLIGA DE CATALUNYA».

Senyors:

Una costúm establerta y un encárrech de la Junta Directiva m' obligan á aixecarme, encare que per molt curta estona, per agra-hir-vos la vostra assistència, ab la que heu contribuït á la major solem-nitat d' aqueixa sessió inaugural.

Per pobre que sia la veu qu' us dirigeix aquest vot de gracias, re-beulo, senyors, ab la ferma convicció de que no se us dona per pura fórmula, ni per pagar tribut á ceremoniosas cortesías, sinó per mani-estar-vos la satisfacció, lo goig vivíssim ab que la Junta ha vist com

heu respost á sa invitació. La «Lliga de Catalunya» no vol, ni preté en sessions com la present atraure un públich numerós per lluhiment ó gala, ni 'l convida per rebre aplausos que satisfassin la vanitat personal, ni tan sols lo crida perquè vinga a gosar del agradós passatemps d' una vetllada plena de diversions, més ó menos fútils; y sent, al contrari, ben altres y bon xich més aixecats los seus punts de mira, ben concretadas y ben claras las sevas aspiracions patrióticas y ben severas per cert y poch amena la seva missió, la vostra presència en aqueixa sala la devém estimar doblement perquè representa en uns la completa identitat de sentiments y en altres la simpatía per tots nostres treballs consagrats al enaltiment de Catalunya. Als primers, als germans nostres en ideás, ni una paraula mes lo he de dir, ni 'ls hi haig de donar gracias, perquè 'ls germans no se 'n donan may: als segons, sí; als que sentin una atracció més ó ménos fonda cap á aqueixa Societat, á aqueixos no sols se 'ls ha d' agraahir sa vinguda d' avuy sinó què esperém sa tornada de demá... y després potser de sempre: á aqueixos es als que particularment los demaném que 's fixin en l' estat deplorable que ha arivat al fi nostra Nació, en la miserable pendent de ruinas y de mort per hont rodola y en la que com es consegüent va arrastrant á la nostra pobre Catalunya, y que diguin, posada la ma al pit, si 'l crit de protesta contra aqueix aviliment y 'l desitj d' evitar la cayguda definitiva de sa patria no son prous motius perquè la «Lliga» aixequi mes que may la veu perquè 'ls catalans de bona voluntat vingan á ajudarla y vejan en ella 'l Centre de totas sas activitats é iniciativas.

Nostre digníssim President que, no per estar dotat d' un entusiasme per nostra causa que arriba fins al frenessí, deixa de sentirlo maravellosament lligat ab un sentit práctic, distintiu de tots los grans catalans, acaba d' explicar d' una manera tan clara com exacte aquest estat vergonyós de ruina general y de trassar ab valentas y magistrals pinzelladas lo cuadro més negre encara de la deshonrosa mort que se 'n vé al demunt. No es per desgracia una exagerada ficció tan tétrica perspectiva; may s' havia vist l' administració pública arivar á un grau de desgavell tan escandalós, may havia arivat tant per terra lo nivell moral é intelectual del poble espanyol corrompentse ab lo mal exemple fins las regions de costums més puras, com las pomas de la falla; may havia sigut tan demigrant lo descrédit de nostra Hisenda, lo descompte de nostra moneda, l' augment del nostre déficit. Y per atendre al remey de nostras desgracias, quins son los metjes que veu entorn seu Espanya? Ah! que aqueixa es la mes fastigosa y la més repugnant de totas las sevas calamitats! Una sèria interminable de partits, dividits y fraccionats en tantas formas

y seccions com oradors hi hajan á Madrid que 'ls pugan servir de cap de colla; una munió de gent disciplinada per *comités* y per periódichs que esperan l' hora del torn dels seus en lo poder per aferrarse á la desitjada nónima, que es tot son ideal y tot lo fi de sas aspiracions políticas; un esbart d' aucellots de mala grapa que venen á disputar las miserables despuilas d' un poble; y en fi, com á resultat lógich de tot aquell regne polítich de l' Espanya antiga y unitaria que s' imposá com llosa de plom sobre las petites nacionalitats, uns verídaders regnes de *taifas* que 's guerrejau y 's destrossan, y fan las paus, y fan alit al ser govern pera renyir desseguida, confonentse no mes tots ells en un sol propósit: lo de viure sobre 'l país al que van esclafant al pes de tanta lluyta de bandería y de rubindat. Y mentres aqueix país plora y s' exclama estirant los brassos en mitj de la desolació pera que algú li allargui la ma compassiva, sentireu als capitosts dels partits obrint encarcaradas discussions d' Ateneo, los més avansats, sobre si es millor la república histórica ó la prehistórica; los altres sobre si al poble li convenen ó no altrás llibertats que la de deixarli anar á posar un paperet á l' urna quan al Ministeri de la Governació estiguin ja apuntats tots los Diputats que han de sortir elegits de tots los recons d' Espanya. Aqueixos son los metjes en que diuen que ha de posar sa darrera esperansa la desventurada Nació; aqueixos los que, plens de caborias d' Academia y de teorías d' estudiant, li omplan lo cap de vanas fórmulas á falta d' altres medis per saber curarla; aqueixos, los que quan lo poble gemega y acobardit per la miseria casi ni gosa á sumicar: *Tinch fam!* li contestan: «No t' esclamis; no veus que ja tens vot!», y quan lo mateix poble, comprenent quan ha decaygut á la vista del mon, desitjós de referse, demana: Honra! Dignitat!... los mateixos farisaichs consoladors li responen: «Ara ets molt més lliure y mes gran que avans: ja pots negar, si vols, á Deu, ningú 't dirá res!»

Contra aquesta colla de partits ja desprestigiats, y que tots valen lo mateix perque tots son lo mateix, los catalanistas no han deixat may de fer sentir la seva veu; pero com aixó no basta, avans de caure en un escepticisme que repugna al nostre temperament, hem volgut oposarnos á tots ells fixant en un programa las nostras aspiracions y 'ls nostres desitjs per lo que toca al pervenir de Catalunya. L' Assamblea de Manresa es qui 'l redactá y qui 'l discutí, y la defensa, tan encertada com calorosa que n' ha fet lo senyor President, demostra que la «Lliga de Catalunya» se 'l fa seu, y l' acull com á única vía redemptora en mitj de tantas corrupcions y tants desastres.

La vida expansiva que aquell programa revela, y dich ben alt expansiva, perqué cada regió espanyola podria fersen un semblant que vetilés per totas las sevas necessitats y tradicions, es títidment opo-

sada á la d' aqueixa Espanya unitaria que pels seus pecats plora sa desventura sense pensar en corretjir la causa que l' ha originada. Ara mateix va celebrant pomposament lo centenari de son descobriment y conquestas d' Ultramar. Qué n' hi queda, senyors, de tot aquell imperi? Res: unas illas que ja han sostingut una guerra pera lograr sa independencia. Pero, deixant apart los fets històrichs y respectant los cambis naturals en la vida de las repúblicas americanas, las hi queda al menys un recort respectuós y de son efecte per sos antichs civilisadors? Ah, no! res d' aixó; no hi cerqueu més en sos poetas que uns cants plens d' odi contra 'ls espanyols opressors, y en sos homes d' Estat una ratxa d' insults contra nostra memoria; y en sos escriptors un menyspreu ple de fel contra tot lo que fa olor d' Espanya. Lo President del Ateneo de Madrid, ab motiu del Centenari de Colón, invitá á tots los ministres de las Repúblicas americanas ex-espanyolas á que hi concorreguessin á donar una conferencia ab la vinguda de sa persona ó de sos escrits. Donchs bé; alguns d' ells, molt poch, s' han excusat; los altres no han dit res; ni un sol ha vingut á péndrehi part.

Y será just, senyors, acusarlos de mal agrahts? Ah, no! que si aixís fós, lo desagrahiment fora patrimoni de tots los pobles, y per fortuna no es aixís. Preguntéuli á Portugal si vol tornar á ser d' Espanya; pregunteu als Païssos Baixos, á la Alemania, á la Italia pels temps de la nostra dominació espanyola. Per tot arreu los mateixos odis, per tot arreu la mateixa execració. Y es que la opressió injusta, la absorció tirànica, la unificació brutal dona al fi sos fruyts lògichs en las víctimas: l' odi y 'l fástich per sos antichs dominadors.

Mireu en cambi 'ls fruyts de la política catalana. Pregunteu á Mallorca, á Valencia per los temps en que per Catalunya foren adquiridas, y us dirán que sas glorias son las nostras, que tan catalans ells eran com nosaltres; pregunteu als poetas de Cicilia ó de Cerdanya per los temps de la nostra dominació y la musa popular us contestará ab cansons d' honor per nostres guerrers y nostres héroes, y fins la veu divina del poeta gegant de la Italia us repetirá aquellas esparsas endressadas al gran rey de la Casa d' Aragó.

En fi, no es pretensió vana sino convicció profunda la meva. Si hagués sigut Catalunya la conquistadora de las Américas, y aquestas, com es lo natural, fossin ja independentas, al invitar Barcelona á sos ministres perque haguessen vingut á pendre part en lo Centenari, no haurían faltat á la invitació, no haurían negat una abraçada als nets dels seus descobridors.

Nosaltres que no hem sigut conquistadors, avuy mateix tenim en aquellas regions remotas germans que 's fan estimar dels naturals y

que no deixan per aixó de pensar en nosaltres y d' estimarnos ab tota l' ànima: y ben honrats son á América los círculs catalans del Uru-guay, de la Habana y sobre tots l' importantíssim Centre de Buenos Aires, y de segur que tots sos socis son ben respectats del país, per-que allí hi han anat no á conquerirlos ni á tréurels sas lleys, sinó á treballar y á respectarlas.

Senyors: qué te donchs de particular que, encara no sia sinó per aprofitarse de las lliçons de la «Lliga de Catalunya», deliri per la continuació de la generosa política de la nostra patria y gregui per-que se li torni sa perduda individualitat? A obra tan justa y tan her-mosa convida á tots los catalans. Per fortuna, per tot arreu van res-ponent y la «Lliga» inaugura las sessions d' enguany enviant una ar-dentíssima salutació á totas las Associacions y Centres Catalans, als qui 'ls inspire la mateixa idea que á nosaltres.

Y acabo, senyors: á tots os sentim grat per vostra cooperació ó per vostra simpatia: y penseu que tots nostres ideals, tots nostres de-sitjos no 's resumeixen més que en un. En la desfeta tempestat que ab crudel furia ha caygut sobre la Espanya amenassant engolirla, hi va ofegantse, junt ab las altrás regions, nostra adorada Mare Cata-lunya. Nosaltres no pensém sino en salvarla.

Totas las discussions polítiques, las divisions petites, las cuestiones de forma, tot ho deixém de banda y no pensém en res més sino ab ella. Avans que tot es la Mare.

SECCIÓ POLÍTICA

Hem llegit en la Prempsa Associada lo següent telégrama que segons frasec de moda se 'l pot calificar de fi de sigle.

Diu aixís: «Lo diputat federal català pel districte de la Bisbal ha ingressat en lo partit conser-vador. Serà nomenat gobernador á Filipinas.»

D' aixó se 'n diu saber obrar segons las circumstancias. Los federals de l' Ampurdà que vān tenir lo *bon acert* de elegirlo se trobarán que ab tot y sos esforços, vullgas no vullgas haurán de tenir diputat canero.

Y modelo en sa classe. Lo senyor Puig y Calzada que es lo diputat federal aludit, ha renegat de sas conviccions ab tota la oportunitat de la barra política.

Cobrarà sa traició al comptat y sense descompte, mes lo nou partit que l' ha admés á taula co-neixent lo mateit, sens dupte, l' envia lluny de la terra á fer carrera.

Al menys los renegats d' aquesta mena que se 'ls remeti lluny de casa. No hi ha por de que s' anyorin.

¡Ells ray que no tenen patria!

*
* *

Per cert que ja fora hora de que 'ls partits polítichs á la madrilenya, en vista de la *sanc facon* de certa genteta tan apropiada als *grans ideals* de sos ilustres jefes, se posessin d' acort respecte á la forma d' aquestas adquisicions.

Podrían anunciarse formalment, mes sense gayre aparato, y tal vegada molts diputats federals y no federals de la mena de 'n Puig Calzada, farien una resolució ben feta.

Fora molt tentador això de llegir en los periódichs y en las cantonadas: «S' admeten tota classe de subjectes per poca consciencia que tingun.

No hi ha rigor en buscar formalitats, ni exigencia d' ideals de cap mena.

Pagos à la bestreta».

Ha corregut per las planas dels periódichs de Madrid y Barcelona, una noticia que 'ns interessa als sabadellenchs y sobre tot als sabadellenchs que tingan una mica de vergonya que dit sia en honor de la vritat son la casi totalitat dels fills de Sabadell.

S' ha dit que 'l govern pensa apoyar candidat à Corts per aquest districte al senyor Porcar y Tió, alcalde, fichtsine bé, del Ajuntament ó com ne diguin de Barcelona.

Ja sabem nosaltres que tot Sabadell protestarà d' aquesta..... no sabem quin nom donarhi, com han protestat ja los que n' han tingut esment, pero ¿no 'ls hi sembla que 'l govern y 'l partit que pren acorts d' aquesta classe 's refrata de ma mestre y no li ha necessitat de que al morir se li faigi l' utopia?

¿No faltaria més sino que als que la opinió pública de Barcelona y la premsa ab ella, senyala com á mals administradors dels interessos del poble, qu' están avuy baix lo pes d' una acusació formal com ho proba la intervenció gubernativa, 'ls escampés lo govern pels districtes de Catalunya, en pago sens dupte de sos desacerts en la gestió comunal!

Dirèm que 'l cas no fora nou y que està per complert dintre las prácticas administrativas dels partits polítics; diguiho sino, 'n Bosch y Fustegueres á qui 's tracta de fer ministre, lo célebre Ogesto que va marxar empés pel despreci de Barcelona y á qui se li concedí la governació de Granada, l' insigne Zabalza á qui se li confia lo govern civil de Cadiz y tants y tants d' altres qu, han tingut per càstich un nou càrrech mes ó menos lucratiu.

¿Mes no 'ls hi sembla que fora 'l colino veurer triunfar apoyats pel Govern en los districtes de nostra terra als célebres Porcar y Tió, Roca y Roca, Passarell, Valls, Derch, Catalá y demés companys de glórias y fatigas del desastrós Ajuntament de Barcelona?

Afortunadament encara hi ha vergonya à Catalunya.

Ab motiu de la estada à Madrid dels reys de Portugal, no cal dir que los periódichs de la *coronada villa*, están fent grans bocadas de la *fraternidad ibérica*, de la *unidad de raza* y fins hi ha qui parla de la unió, més ó menos sòlida dels dos regnes.

Sembla mentida que periódichs que 's precihin de ser formals y serios s' entretinguin tan candidosament en parlar d' aquestas cosas.

¿Què 's creuen per ventura que no se 'n recordan los portugueses dels mals tractes qu' han rebut d' Espanya, d' aqueixa Patria gran que 's complavia en esclavitzar á las petitas?

Quins exemples tentadors donen avuy los fills del vehí regne ab lo comportament injust y poch noble del Centre ab las regions que componen l' Estat espanyol?

Diuen que gat escalat ab aygua tebia 'n té prou.

Y à Portugal encara li couhen las llagas que l' aygua bullenta de Castilla va causarli.

¿Que te d' estrany donchs que 'ls portugueses prefereixin anar sols que mal acompanyats!

Los fusionistas están que trinan ab la publicació de la convocatoria de las Corts.

Els que esperayan que avans de publicarse hi hauria crisis ministerials y tal vegada política,

que fins 'n Sagasta s' ha estat y está encara poch menos que amagat á Avila esperant que 'l cri-
dessin, sortir are ab la pota de gall de que aquí no ha passat res y que tot continuarà com si tal
cosa!

¡Pobres fussionistas!

Tants plans que deuen tenir de regeneració administrativa y política y tanta necessitat sobre
tot de firmar la nòmina que l' hivern s' acosta y 'l fret apreta, com poden empassarsho qu' encara
no 'ls hi ha tocat 'l torn, que haurán de tornar un altre dia, que no pas per are.

Y lo que es més trist es que 'l pays tampoch ho desitja, ni 'ls espera, ni 'ls necessita, porque
a está consensut d' una cosa y es que 'ls partits polítics *todos son honrados pero mi capa no
parece.*

MISTERI DE DOLOR

Som al bo del hivern: som á Desembre;
quan l' abrich es buscat.
Una pluja menuda cau á gotas
tan fredas com lo glas.
Sostenint sas espatillas la llitera
hont s' hi arrup lo malalt,
pel carrer quatre *números* avansan,
silenciosos... al *pas*.
Ni son cap se belluga, ni sos llavis
s' obran... ¡y son companys!...
Y la pluja menuda cau á gotas
tan fredas com lo glas,
Una dona s' atura, contemplantnos.
¿Qué pensa? ¿qué voldrá?...
«Tinch un fill; té vint anys!... Quan del Rey s'ía,
com aquest qu' han passat,
quantas voltas ¡pobret!... cridarà: ¡mare!
Y ningú respondrá!...»

JOAN PONS Y MASSAVEU.

NOVAS.

Avuy tindrà lloch en lo Teatre dels Camps de Recreo la representació
del drama en tres actes y en vers, original de don Joseph Got y Anguera
L' Esclau.

La Junta Organisadora ha acordat dedicar la funció al patriótic «Cen-
tre Català» de nostra ciutat.

Hem rebut los números 1 y 2 d' un setmanari que redactat en nostra llengua y titulat *La Bandera Catalana* se publica á Sant Andreu de Palomar.

Agrahim la visita y acceptém lo cambi.

Ha suspés temporalment sa publicació nostre colega *El Federal*.

Concorreguts com de costúm est'gueren lo passat diumenge los salons del «Centre Catalá» ab motiu de celebrars'hi lo concert que anunciarem oportunament.

Lo quinteto de «La Alhambra» executá ab lluhiment lo programa.

Demá 's posará á la venda lo darrer volúm de la preciosa novela del eximi novelista don Narcís Oller *La Febre d' or*.

Lo prop-vinent diumenge, dia 27, á la una de la tarde, tindrà lloch en lo salo d' actes del «Centre Catalá» lo banquet en obsequi al distingit compatrici don Pere Llonch y Font, director de la Sucursal del Banch de Sabadell en Buenos Aires.

Segons hem pogut averiguar es considerable lo número d' inscrits pera assistir á dit acte, prova evidentíssima de las simpatías de que gosa 'l senyor Llonch y de la bona acullida que han dispensat los sabadellenchs á la patriótica idea del «Centre Catalá».

A abdós felicitém novament.

La nova Junta Directiva del *Foment Mercantil, Industrial y Agrícola* ha quedat constituïda en la forma següent: *President*: don Antoni Orbitg; *Vice-president*: don Joan Costa; *Tresorer*: don Pere Fonolleda; *Secretari*: don Isidro Nunell; *Vice-secretari*: don Baldomero Soley; *Contador*: don Francisco Vila; y *Vocal*: don Jaume Nesta.

S' ha extrenat en lo Teatre de Novetats de Barcelona ab éxit molt satisfactori, lo drama tràgich en tres actes y en vers, original de don Joseph Feliu y Codina *La Dolores*.

La Comissió de Propaganda del *Foment Catalanista* de Barcelona ha dirigit una entussiasta felicitació al sabi catedràtic de la Universitat de Santiago de Galicia, don Alfred Brañas per lo notable discurs ab que inaugurá, enguany, las tascas académicas d' aquell centre docent.

En lo número de *Le Lengodoucian*, coresponent al 30 del passat octubre, hem llegit una notable carta que al director d' aquest periòdich envia M. H. Chabrier, president de la *Alliance fédéraliste républicaine*, en la que, després de retreure 'ls greujes del Mitjdia contra la absorció unificadora del Estat, proposa medis pràctichs per la organissació vigorosa dels elements descentralisadors, y una forta campanya de propaganda.

En lo Saló de Cent de Casa la Ciutat se reuní lo passat diumenge lo cos d' adjunts dels Jochs Florals de Barcelona, pera procedir al rendiment de compjes y elecció de nou Consistori pera l' any 1893. Assistiren á la sessió uns 60 adjunts que després d' aprobar los compjes que presentá 'l Secretari sortint don Ernest Moliné y Brasés elegiren casi per unanimitat la següent candidatura de Mantenedors y Suplents.

Mantenedors: Ilustríssim senyor don Joseph Morgades y Gili.—D. Joseph Franquesa y Gomis.—D. Joan Pons y Massaveu.—D. Joseph Coroleu.—D. Alfred Brañas y don Joseph Puig y Cadafalch.

Suplents: don Antoni Rubió y Lluch.—D. Joan Durán y Espanya.—Don Sebastiá Trullol y Plana y don Jaume Massó y Torrents.

Lo senyor Moliné digué despres en nom del Consistori sortint qu' exposava al cos d' Adjunts la conveniencia de que aquest any la festa dels Jochs Florals revestís extraordinaria importancia per coincidir ab lo cinqué centenari de la Institució proposant lo nomenament de quatre vice-presidencias d' honor á las regions en que 's parla catalá ó llenguas similars ó derivadas de la nostra, indicant los noms d' en Frederich Mistral, genuí representant de la poesia provençal; d' en Teodor Llorente, entussiasista de nostra literatura y poeta distingidíssim de Valencia; don Marián Aguiló, literat mallorquí de primera forsa y don Justí Prepatx, que és al Roselló lo portantveu de nostras aspiracions. Ab senyaladas mostres d' aprobació foren acullits aquets noms y 's doná al Consistori que s' acabava d' elegir un vot de confiança pera que tot lo que li parega fer per l' esplendor de la Institució.

Lo dia 1 dels corrents se celebrá á Girona la solemne repartició de premis als poetas llorejats enguany en lo Certámen de la Associació Literaria d' aquella ciutat.

Obert l' acte pe'l president de l' Associació, Sr. Genés, lo vis-president del certámen, senyor Almeda, llegí un discurs plé de bells y triats conceptes. Llegit lo fallo del Jurat per son Secretari, senyor Massifern, s' obriren los plechs que contenían los noms dels autors premiats, resultant guanyador del primer premi de S. M. la Reyna Regent, don Joseph Franquet y Serra ab sa peesia *Lo mort de la Monja*. Lo premi del Compte de la Vall de Marlés, lo guanyá 'l renomnat etimologista Mossen Joan Segura, ab sa *Etimologia de pobles de la Cerdanya catalana*, curiós treball com tots los

que flueixen de sa ploma. Los demés autors premiats foren los senyors don Joan Manel y Casademunt, donya Enriqueta Lozano de Vilches, don Francesch Ubach y Vinyeta, don Pere Palol, donya Amalia Camelia de Llansó, don Francesch Marull y don Ramon Surinyach.

Es de notar que casi tots los treballs foren escrits en nostra benvolguda parla, lo qual demostra l' adressament cada any mes afalagador de dit certámen, vers los verdaders ideals del patriotisme. Sería molt d' aplaudir, ja que compta ab prou elements per ferho, que la Associació Literaria de Girona obrís de bat á bat las portas á nostra malestruga llenga, que be li pagaria son hostatge, pera que presidís tots los actes del certámen.

Lo Consell General del «Centre Escolar Catalanista» de Barcelona ha quedat constituït per l' any acadèmic de 1892 - 1893 en la següent forma:

Comissió Executiva: President, don Emili Buxó; vis-president primer, don Joan Rovira y Agelet; vis-president segon, don Alfred Elías.

Comissió Administrativa: Tresorer, don Rossendo Menta; Secretari comptador, don Joseph Pou, y bibliotecari don Joaquim Riba.

Secció de Dret y Filosofia y Lletres: President, don Joseph M.ª Cascañte; vis-president, don Rossendo Menta, y Secretari, don Francisco Maspons.

Secció de Ciències y Farmacia: President, don Ignasi Sala Ardiz; vis-president, don Jaume Roure, y Secretari, don Enrich Morelló.

Secció de Medicina: President, don Joseph Pou; vice-president, don Salvador Sampere, y Secretari, don Joseph Girona.

Secció de Carreres Especials: President, don Joseph Capdevila; vice-president, don Manel Sabater, y Secretari, don Joaquim Riba.

La Comissió de Governació del Ajuntament de Barcelona s' ha ocupat de la elecció dels dos catalans il·lustres ab que s' augmentará l' any vinent la galeria formada en las Casas Consistorials, havent acordat designar com á contemporani al poeta músich Joseph Anselm Clavé, y encarregar al regidor Schwartz que proposi 'l personatge corresponent á la época històrica.

En las eleccions celebradas per la renovació de la Junta de la «Associació de Propaganda Catalanista», foren elegits: Don Francisco X. Tobella, President; don Pere Sala, Vice-president; don Joan Millet, Tresorer; don Narcís Fuster, Secretari 1.^{or}; y don Lluís Juli, Secretari 2.^{on}.

SECCIÓ DE ANUNCIS

LO LLIBRE MESTRE

DICCIONARI PRÀCTICH D'ADMINISTRACIÓ É INDISPENSABLE EN TOTES LAS OFICINAS DELS AJUNTAMENTS Y JUTJATS MUNICIPALS.

Per a apiguer desempenyar lo càrrech de Secretari d'Ajuntament ó de Jutjat municipal basta adquirir aquesta obra.

Ab ella no hi ha necessitat d'estudiar pera ditas carreres en cap Academia.

Conté més de 4,000 formularis pera tots los assumptos en que tingan que intervenir dits funcionaris, tan clars y terminants, que bastará un noy para interpretarlos.

Las atribucions y obligacions dels Alcaldes, Regidors y Jutges, se troban senyaladas en la obra, la que conté al final un index en que s'indican los treballs que tenen que cumplimentar diuariamente los funcionaris, senyalantlos hi el fòlio del *Diccionari* ahont hi trobarán los formularis pera portarlos a cap.

La carrera del Secretariat ofereix un ample camp pera molts joves, qual càrrech pot desempenyarse perfectament, assessorantse per medi de dita obra, en la que ademés de tota la llegislació s'hi troban insertats los programas oficials y probables, pera ls que vulguin examinarse y adquirir lo títol.

Los que desitjin adquirirlo, poden efectuarlo dirigintse al director d'*El Secretariado*, en Madrid. San Mateo, 12, que l'servirá franch de port y certificat, sempre que al fer la demanda s'acompanyi l'import de 35 pessetas, en lliuransa ú altre medi de fácil cobro; ó be en totes las principals librerias al preu de 40 pessetas.

Dits preus no regiran més que fins lo 15 de Setembre próxim (ampliant per consecuencia el terminat en 31 de Juliol), puig transcorreguda aquesta fetxa, son preu serà el de 50 pessetas, en totes las expendidurias.

Osservacions.—Dita obra consta de dos tomos voluminosos, en fòlio, y va fora y luxosament encuadernada, remetentse en caixas de cartró pera presservarla d'accidents que poden deteriorarla; tot sense augment de preu.

Lo qui desitji que s'estampin sas inicials en lo lloim dels tomos, pot avisarho al fer la demanda.

LITOGRAFIA, IMPREMTA Y GRABATS

DE

M. BROSSA

ESPECIALITAT EN TRABALLS COMERCIALS

ESQUELAS MORTUORIAS

ACCIONS, OBLIGACIONS, CHÉQUES, TÍTOLS Y BILLETS

Memorandums, Paper de cartas, Facturas, Circulars, Preus corrents, Catálechs, Tarifas, Prospectes, Marcas de fábrica, Tarjetas de visita, de envío, de participació, de naixement y casament, Calendaris, Diplomas, Programas, Mostruaris, Billets pera concerts y en general toda classe de impresions de qual-sevulga importancia que sian.

PLEGADORS DE CARTRÓ.

GRABATS SOBRE ACER, COURE Y PEDRA